

این مهمان ناخوانده کی می‌رود؟

آلودگی هوا این روزها در بیشتر شهرهای کشور بیداد می‌کند؛ زندگی در شهرهای مرزی و غربی کشور ماه‌هاست به حالت فلج درآمده، ساکنان شهرهای آلوده کم از ذرات معلق می‌کشیدند که حالا مدت‌هاست گرد و غبار ریزگردها را هم باید تحمل کنند.

جام جم آنلاین: آلودگی هوا این روزها در بیشتر شهرهای کشور بیداد می‌کند؛ زندگی در شهرهای مرزی و غربی کشور ماه‌هاست به حالت فلج درآمده، ساکنان شهرهای آلوده کم از ذرات معلق می‌کشیدند که حالا مدت‌هاست گرد و غبار ریزگردها را هم باید تحمل کنند.

دستگاه‌ها و سازمان‌های متولی هم البته چندان بیکار ننشسته‌اند، وزارت بهداشت تنها به ارائه توصیه‌های بهداشتی برای ساکنان شهرهای آلوده بسنده می‌کند، مسوولان سازمان حفاظت محیط زیست از قرارداد همکاری با کشور عراق برای مالچ‌پاشی منشا ریزگردها سخن می‌گویند، قرارداد همکاری که خود نیز امیدی به موثر واقع شدن آن ندارد، تشکیل کارگروه مواقع اضطراری آلودگی هوا جز اعمال محدودیت برای تردد خودروهای شخصی به ره‌آورد دیگری نمی‌اندیشد و... اما با وجود تمام این اقدامات ریزگردها همچنان در آسمان بسیاری از شهرهای کشورمان یکه‌تازی می‌کنند، آنها حالا راه شهرهای مرکزی را هم در پیش گرفته‌اند و خبر می‌رسد که عازم پایتخت هستند؛ کلانشهری که مدت‌هاست با آلودگی هوا دست و پنجه نرم می‌کند حالا باید میزبان اجباری ریزگردهای مهاجم باشد.

هشداري که جدي گرفته نشد

2 سال پیش وقتی ریزگردهای مهاجم، این مهمان‌های ناخوانده برای اولین بار از سمت غرب وارد کشور شدند، با آمدن‌شان گرد و غبار، آلودگی، کاهش قدرت دید و مشکلات تنفسی را برای ساکنان استان‌های غربی کشور به ارمغان (!) آوردند.

روزها و هفته‌ها می‌گذشت و ساکنان این شهرها به اجبار زندگی مسالمت‌آمیز در کنار این مهمانان ناخوانده را با تمام مشکلاتش تحمل می‌کردند. هرچند آن زمان برخی کارشناسان به سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مسوول درخصوص عواقب و اثرات سوءحضور این مهمانان ناخوانده هشدار دادند و از آنها خواستند که هرچه سریع‌تر در این باره چاره‌اندیشی کنند اما هیچ کس این موضوع را جدي نگرفت.

حالا با گذشت 2 سال از آن روزها، تنها نتیجه‌ای که عایدمان شده، این است که این مهمانان ناخوانده تقریباً بیشتر شهرهای کشور را جولانگاه حضور آزاردهنده خود کرده‌اند. این روزها دیگر ریزگردها حسابی در کشور یکه‌تازی می‌کنند و تا حالا هم هیچ سازمان یا مسوولی یارای مقابله با آن را نداشته است.

طی هفته‌های اخیر، زندگی برای ساکنان شهرهایی که با پدیده گرد و غبار و حضور ریزگردها دست به گریبانند، بسیار دشوار و غیرقابل تحمل شده است و بدتر از همه این‌که کارشناسان مسائل زیست محیطی و مرتبط با آلودگی هوا هشدار می‌دهند پدیده ریزگردها کوه‌های زاگرس را هم درنور دیده و عازم تهران همیشه آلوده است.

مدیرعامل شرکت کنترل کیفیت هوای تهران می‌گوید 88 وقتی برای اولین بار ذرات معلق و در اصطلاح ریزگردها از غرب وارد کشور شدند، به مسوولان محیط زیست هشدار داده شد؛ اما متأسفانه آن زمان در این زمینه کوتاهی شد و اقدام موثری صورت نگرفت.

یوسف رشیدی ورود ریزگردها و مشکلات ناشی از آن به شهرهای کشور را پدیده جدیدی ندانسته و با اشاره به سابقه اولین حضور این ذرات معلق طی سال 88 از سمت غرب کشور، وضعیت روزهای آینده را نیز چندان امیدوارکننده توصیف نمی‌کند و توضیح می‌دهد: آن روزها هم به مسوولان هشدار دادیم و کسی جدي نگرفت و حالا هم می‌گوییم که اگر هم‌اکنون هم برای گرد و غباری که از عراق می‌آید، کار خاصی انجام ندهیم روزهای بیشتری را در شرایط ناسالم سپری خواهیم کرد.

استان‌های مرزی در شرایط بحران

ریزگردها همچنان در حال پیشروی هستند، هفته‌ها مهمان شدن در شهرهای مرزی و غربی کشور کافی نبود، حالا آنها چمدان بسته‌اند که راهی تهران شوند، آن هم در شرایطی که کلانشهر تهران ماه‌هاست با شرایط آلودگی هوا دست و پنجه نرم می‌کند، انگار قرار است شرایط بحرانی آلودگی هوای تهران گلی باشد که به سبزه نیز آراسته شود.

تداوم حضور ریزگردهای مزاحم طی هفته‌های اخیر استان‌های مرزی و غربی کشور نظیر ایلام، کردستان، لرستان، خوزستان، همدان، اهواز و کرمانشاه را دربر گرفته و باعث کاهش دید، تعطیلی مدارس، ادارات، مراکز آموزشی و این استان‌ها و لغو برخی پروازها شده است.

نکته: با این که معاون عمرانی استانداری تهران اعلام کرده با آب‌پاشی سطح خیابان‌ها مشکل 80 درصد ریزگردها حل می‌شود، ولی مسوولان شهرداری اجرای چنین راهکارهایی را غیرمنطقی می‌دانند اما کاش مشکل ریزگردها با تعطیلی شهر و متوقف کردن فعالیت‌های روزمره حل می‌شد چراکه ریزگردها به طور مستقیم سلامت ساکنان این شهرها را نیز نشانه گرفته‌اند چرا که این ذرات سبب غلظت خون و به دنبال آن سکت‌های قلبی و مغزی می‌شود به همین دلیل بهترین توصیه به شهروندان این است که در صورت امکان از تردد‌های غیرضروری در سطح شهر خودداری کنند.

انتقاد از کوتاهی عراق

سابقه ورود ریزگردها و غبار سنگین از کشورهای عربی غرب ایران به داخل کشور چندان جدید نیست و در این میان، مسوولان محیط زیست ایران بارها از ورود این ریزگردها به استان‌های غربی ابراز نگرانی کرده و همسایگان غربی و بویژه عراق را به سهل انگاری در مهار گرد و غبارهای بیابانی این کشور متهم کرده‌اند. قائم مقام سازمان محیط زیست کشور چندی پیش در حاشیه برگزاری نخستین هم‌اندیشی بین‌المللی ریزگردها با منشا طبیعی در کرمانشاه که در پی تشدید ریزگردهای مهاجم در استان‌های غربی کشور و پیشروی تدریجی آنها به سمت شهرهای مرکزی و از جمله پایتخت، با تأکید بر این که برای اجرای طرح جامع مقابله با ریزگردها در کشورهای همسایه همه تلاش خود را به کار می‌بندیم، گفت: ما همه تلاش خود را می‌کنیم تا این پدیده مهار شود، اما تا زمانی که همه کشورهای منطقه، آن را جدی نگیرند، نمی‌توان کار اساسی در این خصوص انجام داد و در چنین شرایطی انتظار داریم کشورهای عربستان، عراق و سوریه به تعهدات بین‌المللی خود در قبال منشا گرد و غبار عمل کنند.

به گفته قائم مقام سازمان محیط زیست کشور ایران 100 هزار هکتار بیابان‌زدایی در 18 استان کشور انجام داده است که تأثیر خوبی در مقابله با پدیده گرد و غبار دارد.

آب‌پاشی؛ راهکاری منطقی یا خنده‌دار؟

زمستان 89 بود که در پی تشدید آلودگی هوای پایتخت و قرار گرفتن چند روزه هوا در شرایط هشدار و اضطرار، مسوولان دولتی پیشنهاد به کارگیری هواپیماهای سمپاشی برای آب‌پاشی آسمان خاکستری تهران را ارائه کردند تا شاید از شدت آلودگی هوا کاسته شود.

طرح آب‌پاشی آسمان شهر به عنوان راهکاری برای کاهش آلودگی هوا هرچند آن زمان نیز با انتقادهای بسیاری مواجه شد؛ به طوری که مخالفان معتقد بودند آب‌پاشی تأثیری در کاهش آلودگی هوا ندارد و راهکار مناسبی نیست اما با این حال در این دو سال اخیر هر گاه آلودگی هوای پایتخت در شرایط اضطرار قرار می‌گرفت و بخصوص آلودگی چند روز گذشته هوا، مسوولان دولتی راهکار آب‌پاشی برای کاستن از آلودگی هوا را اجرا می‌کردند. این در حالی است که مسوولان شهرداری تهران چنین طرح‌هایی را راهکارهایی عملی و منطقی برای حل معضل آلودگی هوای پایتخت نمی‌دانند. مدیرعامل شرکت کنترل کیفیت هوای تهران می‌گوید: آب‌پاشی سطح خیابان‌ها نمی‌تواند مشکل ریزگردهای شهر تهران را حل کند و چنین اظهارنظرهایی منطقی نیست.

یوسف رشیدی با اشاره به سخنان معاون عمرانی استانداری تهران که اعلام کرده بود حدود 80 درصد از آلودگی هوا و مشکل ریزگردها با آب‌پاشی در سطح خیابان از بین می‌رود، این استدلال را می‌آورد که مگر منشا ریزگردهای هوای تهران گرد و غبار روی زمین است که با آب‌پاشی سطح زمین مشکل حل شود؟

توصیه‌های بهداشتی برای مصون ماندن از ریزگردها

پزشکان متخصص در حوزه سلامت و بهداشت برای سالم ماندن شهروندان در برابر بحران ریزگردها که این روزها بخش عمده‌ای از کشور را فرا گرفته، توصیه‌هایی ارائه کرده‌اند.

– پیش از بهبود شرایط آلودگی هوا حتی‌الامکان در منازل بمانند و از سفرهای غیرضرور خودداری کنند.

در مبتلایان به بیماری‌های مزمن ریوی، برونشیت مزمن، آسم ریوی و بیماری‌های انسدادی مجاری ریوی با جنبه مزمن سطح

حباب‌های ریوی و متعاقب آن ظرفیت حیاتی تنفس سالمند کاهش می‌یابد و حتی اگر سالمند سالم باشد، در آلودگی هوا با مشکل دچار خواهد شد.

تمامی بیماران قلبی و تنفسی، سالمندان، خردسالان و بزرگسالان به دلیل وجود گرد و غبار در مناطق تهران از تردد در هوای آزاد خودداری کنند.

در صورت مجبور بودن به حضور در سطح شهر از ماسک‌های توصیه شده استفاده کنید البته این نکته را به یاد داشته باشید که ماسک تنها برای استفاده در یکی دو ساعت مفید است نه این که تمامی روز از آن استفاده شود. ماسک‌های کاغذی نیز به خودی خود مانع تنفس ریزگرد نیست.

در محیط منزل در و پنجره‌ها را ببندید و از کولر یا پنکه استفاده کنید، حتی تحمل گرما ضرر کمتری از باز بودن پنجره‌ها دارد.

هیچ کس نمی‌داند این مهمان‌های ناخوانده تا کی قرار است در آسمان کشورمان اقامت کند؟

نه باد و باران به کمک می‌آیند و نه از آب‌پاشی آسمان شهرهای کشور و نه از مالچ‌پاشی بیابان‌های عراق کاری ساخته است، این طور که پیداست ریزگردها به این سادگی‌ها قرار نیست دست از سر آسمان شهرهای ما بردارند. آنها همچنان در حال پیشروی هستند و تمام اقداماتی که برای کنترل آنها انجام شده، تاکنون بی‌نتیجه مانده است.

کسی چه می‌داند شاید ساکنان شهرهای آلوده باید این واقعیت تلخ را بپذیرند که دیگر چاره‌ای جز تن دادن به زندگی مسالمت‌آمیز با ریزگردها ندارند.

پوران محمدی / گروه جامعه